

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.659/2015/25.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. február 10. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

Az emberölés bűntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2015. július 3. napján kihirdetett 19.B.734/2013/117. számú ítéletét a fellebbezéssel érintett I.r. vádlott vonatkozásában megváltoztatja.

I.r. vádlott tekintetében az elsőfokú ítéletet részben hatályon kívül helyezi és az egyedi azonosító jel meghamisításának bűntette (1978. évi IV. törvény 277/A. § (1) bekezdés a) pont) miatt indult eljárást megszünteti.

Az I.r. vádlottal szemben kiszabott fegyházbüntetést 13 (tizenhárom) évre súlyosítja.

I.r. vádlott vonatkozásában a Debreceni Városi Bíróság 70.B.2571/2009./18. számú ítéletével jogerősen kiszabott 11 (tizenegy) hónap börtönbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság megszüntetése, valamint a feltételes szabadságra bocsátásból kizárás tárgyában hozott rendelkezéseket mellőzi.

Az elsőfokú határozat bevezető részéből a 2015. június 23. napját megelőző tárgyalási határnapok feltüntetését mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet a fellebbezéssel érintett I.r. és III.r. vádlottakra nézve helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a I.r. vádlott által az elsőfokú határozat kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárás során felmerült 45.000 (negyvenötezer) forint bűnügyi költségből I. r. vádlott 20.000 (húszezer) Ft-ot, III. r. vádlott 25.000 (huszonötezer) Ft-ot visel.

Az ítélet ellen az ügyész, I.r. vádlott és védője fellebbezést jelenthetnek be. A jelenlévő jogosultak fellebbezésüket az ítélet kihirdetését követően azonnal bejelenthetik, vagy arra háromnapos határidőt tarthatnak fenn.

Indokolás:

Az ügyben elsőfokú bírósággént eljáró Debreceni Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével I. r. vádlottat emberölés bűntettének kísérletében (1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdés), társtettesként elkövetett önbíráskodás bűntettében (1978. évi IV. törvény 273. § (1) bekezdés), társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének bűntettében (1978. évi IV. törvény 175. § (1) bekezdés), társtettesként elkövetett magánlaksértés bűntettében (1978. évi IV. törvény 176. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a/ pont, (4) bekezdés), és egyedi azonosító jel

meghamisításának büntetében (1978. évi IV. törvény 277/A. § (1) bekezdés a/ pont); III. r. vádlottat felbujtóként elkövetett önbíráskodás büntetében (1978. évi IV. törvény 273. § (1) bekezdés) mondta ki bűnösnek.

Ezért I. r. vádlottat - mint többszörös visszaesőt - halmazati büntetésül 11 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra, III. r. vádlottat - mint többszörös visszaesőt - 2 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Ugyanakkor III. r. vádlottat a bűnsegédként elkövetett magánlaksértés büntette (1978. évi IV. törvény 176. § (1) bekezdés a/, d/ pont, (4) bekezdés) vádja alól felmentette. Szintén felmentő rendelkezést hozott II. r. vádlott tekintetében, felmentve őt a bűnsegédként elkövetett önbíráskodás büntettének (1978. évi IV. törvény 273. § (1) bekezdés) és a bűnsegédként elkövetett magánlaksértés büntettének (1978. évi IV. törvény 176. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a/, d/ pont, (4) bekezdés) vádja alól.

I. r. vádlottal szemben a Debreceni Városi Bíróság 70.B.2571/2009/18. számú ítéletével jogerősen kiszabott 11 hónap börtönbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadságot megszüntette, megállapítva, hogy e vádlott nem bocsátható feltételes szabadságra. Döntött az I. r. terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámítása felől, a lefoglalt nagy számú bűnrel további sorsáról, valamint az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről.

Az elsőfokú ítélet ellen a nyilatkozattételre fenntartott határidőn belül egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést I. r. vádlott terhére súlyosítás végett, valamint II. r. vádlott terhére a bűnsegédként elkövetett önbíráskodás büntettével kapcsolatos felmentő rendelkezést sérelmezve, ezen bűncselekményben való bűnösségének megállapítása érdekében. Ugyanakkor III. r. vádlott vonatkozásában tudomásul vette az elsőfokú határozatot. Részletesen indokolt fellebbezésében I. r. vádlottat érintően arra kívánt rámutatni, hogy személye oly mértékben jelent fokozott veszélyt a társadalomra kiváltképp különös, egyben többszörös visszaesői minősége okán, mely az általános mellett a speciális prevenció figyelembe vételével halmazati büntetesként hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabását kell eredményezze vele szemben, hisz a feltárt bűnösségi körülményeken belül a súlyosító hatással járók mind számukban, mind nyomatékukban jelentősebbek.

Az ítéletet másfelől védelmi fellebbezések támadták, mivel I. r. vádlott és védője az emberölés büntettének kísérlete tekintetében enyhébb minősítést, illetve a büntetés enyhítését célzó fellebbezést jelentettek be. III. r. vádlott és a védelmében eljáró védő egyaránt felmentés érdekében fellebbeztek.

Jelzést érdemel, hogy II. r. vádlott, valamint védője az általuk nyilatkozattételre fenntartott határidőn belül nem éltek perorvoslással, így az e vádlottra bejelentett ügyészi fellebbezésnek a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.101/2014/14-II. számú átiratában jelzett, Be. 357. § (2) bekezdése szerinti visszavonása folytán az elsőfokú határozat a II. r. vádlott vonatkozásában a Be. 588. § (2) b/ pontja értelmében 2015. október 22. napján jogerőre emelkedett, tehát annak másodfokú felülbírálata a Be. 349. § (1) bekezdése alapján mellőzendő. Ezen túlmenően - II. r. vádlott mellett - III. r. vádlott tekintetében is az állapítható meg, hogy az elsőfokú ítélet bűnsegédként elkövetett magánlaksértés vádja alóli - részbeni - felmentő rendelkezése vonatkozásában ugyancsak beállt a részjogerő, így szintén nem képezheti másodfokú felülbírálat tárgyát, hiszen azzal szemben a perorvoslatra jogosultak nem éltek fellebbezéssel (Be. 348. § (2) bekezdés).

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.101/2014/14-II. számú átiratában a II. r. vádlottra bejelentett ügyészi jogorvoslatot a jelzettek szerint visszavonta, az I. r. és III. r. vádlottak érdekében jelzett védelmi perorvoslatokat alaptalannak találta, míg I. r. vádlottnál a súlyosításra irányuló fellebbezést fenntartotta, III. r. vádlott vonatkozásában pedig az ítélet egyéb rendelkezésének - súlyosítási tilalomba nem ütköző - megváltoztatását indítványozta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartásával eljárva, törvényes bizonyítékértékelő tevékenységen alapuló, megalapozott tényállást állapított meg, mely csupán szűkebb körben, a személyi részében és előéleti adatokkal szorul kiegészítésre. A törvényszék megfelelően teljesítette indokolási kötelezettségét is, a bizonyítékok értékelésének eredményeként a terhelti védekezéseket elvetve okszerűen vont következtetést a fellebbezésekkel érintett vádlottak bűnösségére, s a cselekmények jogi minősítése is törvényes. Utóbbi körben egyetértett azzal az első bírói indokolással, hogy III. r. vádlott gépkocsivásárlásból eredő követelésének érvényesítése jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igény keretei közé illeszthető, illetőleg a I. r. vádlott tudattartalmára levonható következtetéssel, mely alapján legsúlyosabb cselekménye emberölés büntette kísérletének minősül.

Ezen túlmenően alapvetően maga is osztotta az elsőfokú ítéletben az időbeli hatály kérdésében kifejtetteket, abbéli álláspontjának adva hangot, hogy az elkövetéskori, I. r. vádlottra 2012. január 18-án irányadó, míg III. r. vádlott terheltre 2009. április 6. napján hatályos büntető törvény nem súlyosabb, sőt egyes rendelkezéseiben enyhébb is, mint az elbíráláskor figyelembe veendő anyagi jogi szabály. A büntetés végrehajtásának befejezése előtti bűnelkövetésre tekintettel az I. r. vádlott egyik büntető törvény szerint sem bocsátható feltételes szabadságra, de többszörös visszaesői minősége az elbíráláskor hatályos törvény szerint külön is kizárja ugyanezt. III. r. vádlott esetében a feltételes szabadság lehetőségével kapcsolatos, I. r. vádlottnál a bűnhalmazat miatti, ezen felül mindkettejük vonatkozásában a többszörös visszaeséshez fűzött büntetési tételek időközbeni terheesebbé válása okán hátrányosabb lenne az elbíráláskor irányadó törvény alkalmazása.

A fellebbviteli főügyészség utalt továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabásánál irányadó bűnösségi körülményeket túlnyomórészt helyesen sorolta fel, ám nem a súlyuknak megfelelően értékelte, ugyanis a súlyosító körülmények nagyobb száma és nyomatéka ismeretében az elsőfokon kiszabott büntetés I. r. vádlott vonatkozásában nem elégséges, és III. r. terheltnél éppen csak elegendő. Emellett álláspontja szerint az elsőfokú határozat személyi része, avagy indokolása sem tartalmazza kellő mértékben III. r. vádlott azon betegségét, amelyre alapítottnan eggyel enyhébb végrehajtási fokozat alkalmazását mondta ki, mely önmagában nem is képezheti alapját az idézett enyhébb rendelkezésnek. Mindezekre figyelemmel indítványt tett az elsőfokú bíróság ítéletének Be. 372. § (1) bekezdése alapján történő megváltoztatására akként, hogy az ítéletábra - a személyi körülményekre utaló adatok pontosítása és kiegészítése mellett - a I. r. vádlottal szemben kiszabott fegyházbüntetés mértékét súlyosítsa, illetőleg a szabadságvesztést III. r. vádlottal szemben is fegyházban rendelje végrehajtani, egyebekben pedig az elsőfokú ítéletet a Be. 371. § (1) bekezdésére utalással hagyja helyben.

A másodfokú eljárásban I. r. vádlott fellebbezésének írásos indoklásában (6. sorszám) azt tartotta sérelmesnek, hogy az elsőfokú bíróság lényegében a vele szemben folyamatban lévő további büntető eljárás egyesítése következményeként zárta ki a feltételes szabadság kedvezményének lehetőségéből, holott az egyesítő rendelkezés meghozatalát még azzal indokolta, miszerint az nem befolyásolja érdemben az ügyek elbírálását. Észrevételével ezért a számára hátrányos rendelkezés orvoslását indítványozta.

III. r. vádlott az ítéletábra előtt ugyancsak részletesen indokolta felmentésre irányuló jogorvoslati kérelmét (8. sorszám), melyben alapvetően az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelő tevékenységét

kifogásolta. Álláspontja szerint leginkább a bizonyítékok összességében történő értékelése során érhető tetten indokolási kötelezettség megsértése, mely az ítélet megalapozatlanságához is vezetett. Észrevételét az elsőfokon felvett bizonyítás során általa relevánsnak ítélt bizonyítékok bemutatásával, valamint további okirati, illetőleg személyi bizonyítást indítványozva kívánta alátámasztani, melynek lényege szerint I. r. vádlottat más tényezők is motiválhatták abban, hogy a sértettet felkeresse. Hivatkozott továbbá arra, hogy sértett nem a kezdetektől fogva, hanem csupán egy idő után szolgáltatott terhelő adatokat személyére, sőt a bűncselekmény után személyesen is érintkeztek, és vallomásait az elsőfokú bíróság maga sem fogadta el teljes egészében hitelesnek. Ez aztán - II. r. vádlott felmentésével együtt - nagymértékben befolyásolta részbeni felmentését. Miután érvelése szerint a rendelkezésre álló bizonyítékokból nem következik, hogy kétséget kizáróan bizonyított lenne részvétele a vád tárgyát képező bűncselekményben, és a kétségek mindig a terhelt javára értékelendők, ezért fellebbezése iránya szerint bizonyítottság hiánya alapján teljes körű felmentésére tett indítványt.

E jogorvoslati kérelmek elbírálására az ítéltábla nyilvános ülést tűzött ki, majd a másodfokon elrendelt okirati bizonyítás felvételével a Be. 363. § (2) bekezdés b/ pontja szerint nyilvános tárgyalásra tért át, melyen a Debreceni Fellebbviteli Főügyészség képviselője túlnyomórészt az átiratában, valamint a nyilvános ülésen előadottakat tartotta fenn. Ez alapján kezdetben arra utalt, hogy a I. r. vádlott tekintetében eszközölt, ügyeit egyesítő rendelkezés másodfokon alappal nem kifogásolható, mely mindenben megfelelt az ügyek egyesítése során irányadó célszerűség követelményeinek, emellett I. r. vádlott a feltételes szabadság lehetőségéből történő kizárását más törvényi ok is indokoltta teszi. További kérdésként az időbeli hatály körében annak a meggyőződésének adott hangot, miszerint I. r. vádlott esetében természetszerűleg nem a súlyosabb minősülésű bűncselekmények 2009-es elkövetési időpontját, hanem a legutoljára megvalósított egyedi azonosító jel meghamisításának büntette 2012. január 18-ai időpontját kell alapul venni, ez az az elkövetési idő, melyet a jelenleg hatályos büntető kódex rendelkezéseivel össze kell vetni. Lényegében azonban helytállónak tekintette az utóbbi kapcsán elfoglalt elsőfokú álláspontot, a jogi indokolás kisebb kiegészítése mellett. Ezen túlmenően az előterjesztett bizonyítási indítványok elutasítását maga is támogatta. A bejelentett védelmi fellebbezésre reagálva megjegyezte, miszerint a felmentésre irányuló észrevételek voltaképp a bizonyítékok mérlegelését támadják, mely törvényileg kizárt, de a helyesen megállapított tényállás alapján a jogi minősítés körében elfoglalt első bírói álláspont sem támadható alappal, mint ahogyan a citált súlyosító körülmények nagy száma ismeretében az enyhítésre irányuló indítványok sem foghatnak helyt.

A fellebbezési nyilvános tárgyaláson felvett bizonyításhoz I. r. vádlott előéleti adatainak pontosítása ismeretében továbbra is azt az észrevételt fűzte, hogy az elbíráláskor hatályos törvény írásban levezetett súlyosabb rendelkezései ismeretében semmiképp nem alkalmazandó, míg az elkövetéskori jogszabályként az ügyek egyesítése miatt kizárólag a 2012. január 18-i időállapot szerintit lehet figyelembe venni. Utóbbi rendelkezéseit irányadónak tekintve a fellebbviteli főügyészség is egyetértett azzal, hogy elméleti síkon a 2009. március 6. napján megvalósított cselekmények I. r. vádlott erőszakos többszörös visszaesői minőségének megállapítását alapozhatják meg, mely a törvény szerint tényszerűen további súlyosabb joghátránnyal jár. Ugyanakkor a fellebbviteli főügyészség által elfoglalt álláspont szerint adott esetben annak ellenére, hogy az alkalmazandó törvény a 2012. január 18-án hatályos, az erőszakos többszörös visszaesői minőségre vonatkozó - ekkor már érvényben volt - szabályokat mégsem lehet alkalmazni, lévén azok hatályba lépése a valóban erőszakos bűncselekmények 2009. április 6-ai elkövetése után, 2009. augusztus 9. napján történt meg.

Ezt az ügyész által is „furcsaként” jellemzett jogi helyzetet (25. számú jegyzőkönyv 4. oldal) reális lehetőségként az ügyek elkülönítése orvosolhatná, azzal ugyanis egyértelműbb anyagi jogi háttér teremthető. Ezért perbeszédét akként zárta, hogy a büntető ügyek elkülönítésének lehetőségét is felvetette, mindemellett korábbi indokaira hivatkozva továbbra is indítványozva a I. r. vádlottal szemben elsőfokon kiszabott szabadságvesztés súlyosítását, és III. r. vádlottra vonatkozóan a súlyosabb végrehajtási fokozat megállapítását is.

A I. r. vádlott védelmében eljáró védő fellebbezése iránya szerint elsődlegesen az élet elleni cselekmény téves jogi minősítése mellett érvelt, lényegében az elsőfokon előadott perbeszédében felhozott indokok nyomán, melyek szerint nem állapítható meg ölési szándék, így I. r. vádlott által elkövetett cselekmény nem emberölés kísérleteként, hanem életveszélyt okozó testi sértés kísérleteként értékelendő. Ebbéli indokait az alanyi és tárgyi tényezők elemzésével fejtegette, különösképp arra utalva, hogy álláspontja szerint I. r. vádlottat nem gátolta releváns körülmény a bűncselekmény megvalósításában, ezért csak arra vonható következtetés, hogy saját akaratától vezérelve hagyott fel a sértett bántalmazásával. A jogorvoslata további irányként említett enyhítés körében pedig a I. r. vádlott által megtett beismerő vallomás nagyobb nyomatékát, illetőleg az elkövetés és elbírálás között bekövetkezett jelentős időmúlás tényét hangsúlyozta. Végül az ügyészi perbeszédben elhangzottakhoz csatlakozva maga is annak adott hangot, hogy miután az ügyek egyesítéséből következőleg tényszerűen jelentős hátrányok érték az I. r. vádlottat, ez elkülönítő rendelkezés meghozatalával kiküszöbölhető volna, s ennek következtében a terhelt erőszakos többszörös visszaesői minőségét sem lehet megállapítani.

III. r. vádlott védője elsősorban arra kívánt rámutatni, miszerint jelen büntető eljárás számos súlyosnak jellemzett bizonytalanságot hordozott, melyek büntetőjogi értelemben vett konzekvenciáit az elsőfokú bíróság csupán részben vonta le. A nyomozás során tapasztalt hiányosságokkal kapcsolatosan megjegyezte, hogy azok eredményeként a vád több esetben feltételezéseket tartalmazott, melyek végül III. r. vádlott vonatkozásában részbeni felmentő rendelkezés meghozatalához vezettek. A védő azonban nem tartotta elegendőnek a sértett szavahihetősége körében tett elsőfokú vizsgálódás mélységét, különös tekintettel arra, hogy az ítélet szerint aggályosnak vélt vallomás mellett csak közvetett bizonyítékok álltak rendelkezésre. Ezzel szemben III. r. vádlott szavahihetőségével kapcsolatosan semmilyen kételyek nem fogalmazhatók meg, hiszen a feltárt tények kizárólag azt igazolták, hogy ismerte a sértettet, valóban egy bizonyos üzleti kapcsolatba kerültek, melyből eredően a sértettnek felróhatóan kárt szenvedett. Ebből azonban még nem következik, hogy III. r. vádlott adott volna utasítást a vádbeli cselekményre, avagy azt bármely közreműködéssel segítette volna, és több példát is említett arra vonatkozóan, hogy a felbujtói minőség akár máshoz is köthető lenne. Indokaiból eredően tehát elsődleges perorvoslati indítványa szerint III. r. vádlott felmentését tartotta alaposnak, ám emellett a fellebbviteli főügyészségi átiratban foglalt szabadságvesztés végrehajtási fokozat megváltoztatására irányuló indítványt alaptalannak jellemezve, másodlagosan a citált rendelkezés helybenhagyását kérte.

I. r. vádlott az utolsó szó jogán a védője által előadottakat támogatta és maga is a cselekmény téves minősítésére utalt, ám emellett sértett szavahihetetlen voltára is. III. r. vádlott saját védelmében mindenekelőtt arról tett említést, miszerint az eljárás egyik szakaszában sem kívánta eltitkolni, hogy a sértett mintegy másfél millió forinttal megkárosította őt, sőt ebben a körben végig részletes vallomást tett a hatóságok előtt. Másfelől álláspontja szerint amennyiben a bíróság sértettet szavahihetetlennek találta abban a körben, hogy a helyszínen várakozó gépkocsiban felismerte III. r. vádlottat, úgy terhelt vallomásának azon részére sem támaszkodhatott volna, amelyben a I. r. terhelt által helyszínen bonyolított telefonhívásokkal kapcsolatban megint csak III. r. vádlott személyét -

ezúttal, mint megbízót - hozta összefüggésbe. Továbbra is vitatta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését, következésképp fenntartotta felmentésre irányuló fellebbezését.

Az ítéletábra a bejelentett perorvoslatokra tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 348. § (1) bekezdése értelmében az azt megelőző eljárással együtt bírálta felül. A revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését, és a büntetések kiszabását is. Ennek során úgy találta, hogy a törvényszék nem vétett feltétlen, vagy olyan súlyú relatív hibát, amely az érdemi elbírálást kizárta tenné, és az ítélet hatályon kívül helyezésének szükségességét felvetné. Az ítéletábra azonban kisebb súlyú relatív szabálysértéseket észlelt, melyek a következők szerint foglalhatók össze.

A törvényszék annyiban eltért a Büntetőeljárás Törvény szabályaitól, hogy a tanúk egy részénél a jogaira és általuk teendő kötelezettségekre történő figyelmeztetések során, bár figyelemmel volt a 2012. évi CCXXIII. törvény 100. §-ával 2013. július 1. napjától módosított Be. 85. § (3) bekezdésében foglaltakra, ám nem megfelelően idézte az anyagi jogi háttérjogszabályt. Az elsőfokú tárgyaláson ugyanis arra figyelmeztette a kihallgatni kívánt tanúkat, hogy a Büntető Törvénykönyv a hamis tanúzás büntetőjogi következményei mellett a tanúvallomás jogosulatlan megtagadását is szabadságvesztéssel rendeli büntetni (13., 38., 48. számú tárgyalási jegyzőkönyvek), holott az valójában elzárással fenyegetett. A törvényszék részéről alkalmazott formula így pontatlan volt, mindez viszont az ítéletábra szerint azért tekinthető mégis relatív eljárási szabálysértésnek, mivel az elsőfokú bíróság által adott figyelmeztetésből kétségtelenül kitűnt, hogy amennyiben a tanú kihallgatásának nem mutatkozik akadálya, úgy vallomástételre köteles. Következésképp a személyi bizonyítás törvényessége nem sérült lényegesen, nem volt kizárt az említett tanúvallomások felhasználása.

E mellett a másodfokú bíróság rámutat arra, hogy a törvényszék tanácsának összetételében bekövetkezett változásra figyelemmel a tárgyalás Be. 287. § (3)-(4) bekezdése szerinti megismétlése folytán a Be. 258. § (1) bekezdés c) pontjából következőleg a fellebbezéssel támadott ítélet bevezető részéből mellőzni indokolt a 2015. június 23. napja előtt más összetételű tanács által tartott tárgyalás határnapjaira történő utalást.

Az ítéletábra a határozat Be. 351. §-a szerinti megalapozottsága körében úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság az általa rendkívül széles körben felvett bizonyítás anyagára alapítottnak csaknem minden tekintetben megalapozott tényállást állapított meg, melyet azonban a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazásával, az alábbiakkal indokolt kiegészíteni, illetőleg helyesbíteni.

- Az elsőfokú ítélet 15. oldal első bekezdésében feltüntetett, a Gyulai Városi Bíróság 13.B.17/2002/4. számú össz-büntetői ítéletével jogerősen megállapított 4 év 7 hónap 15 nap szabadságvesztés büntetéséből I. r. terhelt 2004. január 1. napján szabadult feltételes szabadság kedvezményével (az elsőfokú ítéletben kizárólag a feltételes szabadság későbbi megszüntetését követően töltött fennmaradó időszak került feltüntetésre).
- A 15. oldal ötödik bekezdésében rögzített elítéléssel kapcsolatosan az érdemmel pontosítást, hogy a Békés Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 2.Bf.179/2015/13. számú ítélete valójában 2006. június 21. napján kelt, mely egyben a jogerőre emelkedés napja.
- A 16. oldal második bekezdésében feltüntetett Debreceni Városi Bíróság 70.B.2571/2009/18. számú ítéletével kiszabott 11 hónap börtönbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadság vonatkozásában kiegészítést érdemel, hogy az 2012. szeptember 13. napján járt volna le.

- I. r. vádlott 16. oldal harmadik bekezdésében feltüntetett legutolsó elítélése annyiban egészítendő ki, hogy a külföldi ítélet érvényének elismerésére valójában a Fővárosi Törvényszék 33.Bk.1107/2012/7. számú, 2013. január 31. napján kelt és 2013. április 11. napján jogerőre emelkedett határozatával került sor, az elsőfokú ítéletben feltüntetett végzés ugyanis kizárólag a szabadságvesztés mértékének és fokozatának meghatározásáról rendelkezett. Ugyanitt érdemel feltüntetést, hogy I. r. terhelt e büntetésének letöltését kezdte meg, majd miután lemondott a specialitás elvének érvényesítéséről, átadására és a büntetés végrehajtásának magyarországi folytatására 2013. augusztus 7. napját követően kerülhetett sor.
- III. r. vádlott tekintetében az elsőfokú határozat 18. oldal utolsó bekezdése azzal szorul kiegészítésre, hogy a terhelt traumás nyaki porckorongsérv többszörös műtete utáni állapotban, az I. ágyéki csigolyatörés utáni állapotban szenved, továbbá nála egy korábbi eredetű jobb oldali combnyaktörés utáni állapota is fennáll. Betegségeiben állapotjavulás még lehetséges, ám teljes gyógyulás nem (nyomozási irat II. kötet 1260-1261. oldalán megtalálható OSZ328/2010. számú igazságügyi orvosszakértői vélemény).

A pontosításra a csatolt és részben a másodfokú eljárásra beszerzett, a Be. 353. § (1) bekezdés szerinti bizonyítás felvételével figyelembe vett előéleti iratok, a BVOP, valamint a Váci Fegyház és Börtön megkeresésre adott válaszai, erkölcsi bizonyítványok és az elsőfokú eljárás során lefolytatott bizonyítás - így a III. r. vádlottat érintő fent idézett aggálytalan orvosszakértői vélemény iratismertetéssel tárgyalás anyagává tétele - alapján kerülhetett sor, melynek következtében a I. számmal jelölt tényállást a Be. 352. § (2) bekezdése értelmében már a másodfokú ítélezés során is irányadónak lehetett tekinteni.

Miután a védelmi fellebbezések - legfőbbképp III. r. vádlott és védője perorvoslata - a törvényszék bizonyítékértékelő tevékenységét is támadták, e tekintetben szükséges előrebocsátani, hogy a tényállás akkor megalapozott, ha a bíróság a törvényes vád elbírálása során a perrendi szabályok szerint lefolytatott bizonyítási eljárást követően a vád tárgyává tett eseményeket megalapozatlansági hibáktól mentesen rögzíti. Ilyen megalapozatlansági hiba nem tárható fel a I. számú tényállásrészben. Az elsőfokú bíróság ugyanis valamennyi lényeges tényre alapos bizonyítást folytatott. A nem vitásan ellentétes bizonyítási anyag alapján a büntetőjogi felelősség tekintetében lényeges tényeket hiánymentesen, az iratok tartalmának megfelelően rögzítette, s nem vétett hibát akkor sem, amikor a közvetett bizonyítás szabályait szem előtt tartva egyes kétséget kizáróan bizonyított tényekből további tényekre vont következtetést.

Az elsőfokú bíróság a megvizsgált bizonyítékokat kellő alapossággal, igen mélyrehatóan elemezte, egymással összevetette. A vádlottakat mentő bizonyítékokat is részletesen mérlegelési körébe vonta, és logikai hibát nem vétele, okszerűen vetette el azokat, amikor megállapította büntetőjogi felelősségüket. Részletekbe menően vizsgálta a terhelteknek az ügy körülményeire vonatkozó vallomását, védekezésüket, értékelte a cselekményről információt szerző tanúk által elmondottakat, mint ahogy az okirati bizonyítékokat, de a bizonyítás eredménye ismeretében kiterjedt szakértői bizonyítást folytatott le.

Az elsőfokú bíróság a I. számú tényállásban írt valamennyi cselekmény bizonyítását illetően eleget tett a vád kimerítésével összefüggő ügyfelderítési kötelezettségének, sőt valójában utóbbi körben a bizonyítás csak bírói szakban vált teljessé, mivel a törvényszék pótolta azokat a hiányosságokat, elsődlegesen szakértői bizonyítás elrendelésével, mely már nyomozási szakban is indokoltnak mutatkozott volna (igazságügyi nyomszakértői vélemény, igazságügyi ingószakértői vélemény, legfőbbképp pedig igazságügyi genetikai szakvélemény). I. r. vádlott vonatkozásában az elsőfokú ítéletben részletezett bizonyítékok a bírói szakban utóbb (2015. április 2. napján, a 101. számú

jegyzőkönyv 8. oldalától) megtett, feltáró terhelti beismerő vallomással végképp teljessé váltak, I. r. vádlott büntetőjogi felelőssége valamennyi vád tárgyát képező bűncselekményt illetően aggálytalanul megállapítható az I. számú tényállás körében.

De ugyancsak nem merül fel kétség az III. r. vádlott bűnössége tárgyában vont első bírói következtetéssel kapcsolatban sem. Az ítélet ebben a körben adott indoka (36-38. oldal, 39. oldal utolsó két bekezdése) szintén kifogástalan mérlegelésen nyugszik, az abban foglaltakkal a másodfokú bíróság mindenben egyetértett. A védői fellebbezések nem hoztak fel olyan új körülményt, mely az elsőfokú bíróság ténymegállapításának helyességét megkérdőjelezné, ám ezzel kapcsolatban az ítéletábra még az alábbiakra is rá kíván mutatni.

III. r. vádlott vallomásaiban és felszólalásában maga sem vitatta a sértettel fennállt elszámolási vitája tényét, valamint azt, hogy ebből eredően őt kár érte, ami bántotta, ezt többször szóvá is tette, sőt fel is rőta a sértettnek, akár más személyek jelenlétében is (). Tehát neki biztosan volt indítéka I. r. vádlott felbujtására.

De az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra is, hogy sértett vallomásai abban következetesnek tekinthetők, hogy az éjjel, ismeretlen társával rátörő I. r. vádlott a bűncselekmény elkövetése során, amint a sértetti ellenállást megtörték, erről, azaz úgymond „sikeres elfogásáról” azonnali telefonos tájékoztatást adtak egy keresztnévű személynek. Illetve abban is konzekvens volt, hogy a sértett felvetésére - miszerint amennyiben elviszik egy bank automatához, ki fogja tudni egyenlíteni tartozását - I. r. vádlott ugyancsak azt válaszolta, hogy nem fog tudni annyit fizetni számára, mint amennyit. A sértett e tekintetben kitartó vallomásával szemben kizárólag az elsőfokú bíróság által is szavahihetetlennek tekintett I. r. vádlott vallomásai állnak, melyek az egymásnak ellentmondó, eljárás különböző szakaszaiban előadottakból kitűnően érdemi cáfolatra alkalmasak nem lehetnek.

III. r. vádlott védője védőbeszédében további károsulti, érdekelti kör lehetőségét vetette fel, mellyel kapcsolatban megjegyzendő, miszerint csak I. r. terheltől eredt az a felvetés, hogy II. r. vádlottal is elszámolási vitája volt a sértettnek, így akár tőle is származhatott a megbízás. Ezt azonban kívül még a terhelt testvére, II. r. vádlott is megcáfolta abban a tekintetben, hogy I. r. vádlottra bármely követelését vagy annak érvényesítését engedményezte volna, mely tekintetben I. r. vádlott vallomásai sem bizonyultak következetesnek. Hiszen ő arról is említést tett, hogy testvérével „külön utakon jártak”, melynek ismeretében viszont logikátlan, hogy II. r. vádlott bármely követelése behajtásával őt bízna meg. Ennél is lényegesebb - melyre már az elsőfokú bíróság is kitért határozatában -, hogy II. r. vádlottat a cselekmény másnapján Debrecenben igazoltatta a rendőrség, mivel ezen a napon egyébként is Debrecenbe szándékozott utazni. Amennyiben tehát valós elszámolási vitája állt volna fenn sértettel, a „külön utakon járó” II. r. vádlottnak nem lett volna szüksége testvére közreműködésére.

Az eljárás során felmerült - ugyancsak I. r. vádlott vallomásaiból származó - magyarázatként nyert említést a bűncselekmény lehetséges indítékára a sértett birtokában volt Kft. iratainak elhozatali szándéka, mely körülménnyel az elsőfokú határozat is foglalkozott (36. oldal ötödik bekezdés). Az ott írt indokok azzal egészítendő ki, hogy az ítéletábra álláspontja szerint amennyiben ilyen irányú szándék vezérelte volna I. r. vádlottat, avagy ismeretlen társát, úgy a sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény során az említett cégiratokat bizonyára magukhoz is vették volna, hiszen az eljárás egyöntetű adatai szerint még a bűncselekmény nyomainak eltüntetésére, takarításra is maradt idejük a sértett által lakott kis alapterületű ingatlanban. A cégiratok megszerzésére azonban még csak kísérletet sem tettek, azokat az eljárás során sértettől foglalták le, majd más büntetőeljárásban kerültek felhasználásra.

Ugyancsak I. r. vádlott utóbb tett, az eljárás során a tárgyalási szakban beszerzett egyre terhelőbb bizonyítékok - különösen az igazságügyi genetikai szakvélemény megállapításai - ismeretében előadott, tehát a bizonyítás eredményeként változtatgatott „követő” beismerő vallomásában részletezve jelent meg, hogy a sértettet azért szándékozott a által használt gépkocsi csomagtartójába betuszkolni, hogy őt egy bank automatához szállítsa. Ezt a magyarázatot azonban az ítélet tábla ismét logikátlannak találta, hiszen a vádlott vallomásában az is megjelent, hogy ő maga kifejezetten tartott attól, hogy kamerafelvételek készülhetnek róla (29. oldal utolsó bekezdés). Az viszont igen feltűnő lett volna, ha a bank automatánál egy kocsi csomagtartójából szállítja ki a sértettet. Nyilvánvalóan amennyiben ezt bárki is észleli, az erőszakos bűncselekmények elkövetéséért már többszörösen büntetett előéletű I. r. vádlottnak erre a tetteire nehéz lett volna magyarázatot találnia. Ellenben a sértett által következetesen hangoztatott, és később I. r. vádlott által is elismert csomagtartóban történő szállítási mód szervesen illeszkedik a sértett vallomásának további részletei közé, mely szerint őt az elkövetők Budapestre kívánták vinni. Épp oda, ahol az egyöntetű vallomásokból eredő ismert haragosa lakott, mégpedig III. r. vádlott.

Az eljárás során ugyan felmerült lehetséges megbízóként Dr. személye is, akire az eljárás kezdeti szakában kétségtelenül maga sértett is utalt (nyomozási irat I. kötet 471. oldal). Erre hivatkozással kérte azt, hogy a nyomozást ne a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság folytassa le, ám e kezdeti szakban tett jelzésen kívül, az eljárás adatai további érdemi információt nem szolgáltatottak Dr. vonatkozásán, ahogy arra az elsőfokú határozat is kitért. Mindezekhez az ítélet tábla azt teszi még hozzá, hogy másodfokú bírósággént jelen tanácsa ítélezett a Dr. és társai ellen jelentős értékre, bűnszövetségben elkövetett lopás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben (Bf.II.824/2014). Ezen ügy adataiból tényszerűen az tűnik ki, hogy Dr. az ellene indított büntetőeljárás során már 2009. március 9. napján előzetes fogvatartásba került, melyből következőleg ezután már semmilyen megbízást nem adhatott az I. r. vádlottnak. Utóbbi időpontot összevetve a sértett sérelmére megvalósított cselekmény 2009. április 6. napi elkövetésével, ugyancsak arra vonható következtetés, hogy nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a Dr. személyére hivatkozást a bűncselekmény indítékára nézve a bizonyítékok értékelése során elvetette.

Végül nem maradhat figyelmen kívül a sértett vallomásaiban előadott, a helyszín közelében II. r. és III. r. vádlottak felismerését hangoztató, s utóbb a bizonyítás ismeretében megcáfolt nyilatkozatai kapcsán az sem, hogy a személyi szabadságát épphogy visszanyert, menekülő sértett - előzményként I. r. vádlottól többször visszatérően hallva az III. r. terhelt személyére történő utalást, akit tényszerűen valóban becsapott - nyomában az őt késsel fenyegető I. r. vádlottal, menekülése közben az utcán egy autót II. r. vádlott autójaként azonosít, és abban II. r. valamint III. r. vádlottakat felismerni véli, ám e vallomásrész miatt még nem tekinthető szavahihetetlennek. Hiszen az általa átélt nem mindennapi helyzetből egyértelműen következik egyfajta trauma hatása alatti sajátos állapot. Ennek ismeretében sem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az idézettek túlmenően, sértett terhelő vallomásait következetesnek értékelte, és azt a tényállás megállapításához alapjaiban elfogadta (40. oldal negyedik bekezdés). Bár kétségtelen, hogy a tényállás elsődleges alapjának tekintett sértett vallomását az elsőfokú bíróság ítéletében ebben a körben nem fogadta el, nem tévedett akkor, amikor úgy találta, hogy ez nem érintheti szavahihetőségét. A bizonyítékok értékelésének gyakran alkalmazott és logikus módja, hogy a bíróság hitelesnek fogadja el valamely vallomás azon részét, amelyet az egyéb bizonyítékok is megerősítenek, míg a továbbiakat elveti (BH. 2002. 87. pont).

Mivel az ítélet tábla úgy találta, hogy a súlyosabb cselekmény kapcsán az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének a szükséges körben eleget tett, és a bizonyítékokat a logikának

megfelelően egyenként és összességükben is értékelte, a bizonyítás másodfokú továbbfejlesztését a cselekmény további részleteire már nem tartotta indokoltnak, az e tárgyban III. r. vádlott által előterjesztett bizonyítási indítványokat elutasítva. Ennek indoka a Be. 260. § (1) bekezdésére utalással abban keresendő, hogy III. r. vádlott által indítványozott híváslisták további értékelése, e tárgyban a bizonyítás továbbfejlesztése újabb telefonhívás forgalmazással kapcsolatos információk beszerzésével egyrészt nem is lehetséges, hiszen az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 159/A. § (3) bekezdése szerinti rendelkezései záros határidőt írnak elő a távközlési szolgáltatók adatmegőrzési kötelezettségeire. Másfelől az ítélet tábla is helytállónak tekintette az e körben adott első bírói érvelést (ítélet 39. oldal negyedik bekezdés), hiszen a gépjárműveiket is rendszeresen cserélgető terhelteknél pusztán bemondásukon alapuló telefonszámokra utalás - tehát objektíven alá nem támasztott adatok - ismeretében nem származik kézzel fogható információ arra, hogy a vád tárgyává tett cselekmény idején pontosan mely telefonszámokon bonyolítottak hívásokat. Egyébiránt szavahihetőségük a további bizonyítékok fényében alappal meg is kérdőjeleződött, továbbá I. r. vádlott elfogására csak a cselekmény elkövetését követően, mintegy három héttel került sor, III. r. terhelttel pedig csak a következő év januárjában közzétették a terhére rótt bűncselekmény megalapozott gyanúját. Következésképp azonnali eljárási cselekményként nyilvánvalóan nem lehetett lefoglalni olyan készülékeket tőlük, amelyekhez kapcsolódó telefonszámokat érdemben vizsgálni lehetne. Ennek ismeretében az indítványozott hívásforgalmi adatelemzés nem lehetséges, ám azoknak jelentőségük sem lehet.

Ezen felül az ítélet tábla elutasította az III. r. vádlott által jelzett tanúkenti kihallgatására irányuló bizonyítási indítványt, úgy találva, hogy e tanú csupán a bűncselekmény nem közvetlen körülményeire, nevezetesen III. r. vádlott és a sértett közötti amúgy is bizonyított elszámolási vitára tudott volna érdemben vallomást tenni, amelynek tényét illetően érdemi ellentmondás nem is feszült a rendelkezésre álló bizonyítékok között. Az III. r. vádlott által a Budapest. kerület utcában található autómosónál tett sértett számonkérésére már is rendelkezett ismeretekkel, akit az elsőfokú bíróság tényszerűen kihallgatott, vallomását ítéletében is értékelte, hiszen mellett ugyancsak jelen volt a hivatkozott esetről (ítélet 35. oldal harmadik bekezdés, 48. számú tárgyalási jegyzőkönyv 17. oldal). Következésképp tanúkenti kihallgatása szükségtelen, új érdemi információval nem szolgált volna a bizonyítás ez irányú továbbfejlesztése.

Az elsőfokú bíróság által részletezett bizonyítékok, valamint a vádlottak értékelt magatartásából levont következtetés mindenben megerősítették egymást, szoros kölcsönhatásban álltak. Összességében tehát az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést I. r. és III. r. vádlottak bűnösségére, és alapvetően cselekményeik jogi minősítése is megfelel az anyagi jognak. A nagyfokú gondossággal feltárt alanyi és tárgyi oldali tényezők alapján a 15. számú Irányelv (valamint a 3/2013. számú Büntető Jogegységi Határozat) iránymutatásainak megfelelően vizsgálta I. r. vádlott elkövetéskori aktuális tudattartalmát, s ez alapján vitathatatlanul rögzíthető ölési szándéka a sértett sérelmére elkövetett legsúlyosabb cselekmény tekintetében. A bántalmazás módja, a cselekmény végrehajtásához használt eszköz jellemző tulajdonságai, az életfontosságú testtájakra - közelebbről a sértett mellkasára, hátára - leadott, kitartóan ismételt közepes-nagy erejű irányított szúrások miatt az elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel, hogy a terhelt szándéka valóban túlmutat a pusztán testi sérülést célzón, az a menekülő sértett életének kioltására irányult, melyet lehetőségei szerint minden módon elérni kívánt, s csak a helyszínen megszólaló riasztó, ennek nyomán a cselekményt észlelő személyek közbelépése gátolta meg abban. Egyebekben helytállónak tekinthetők az önbíráskodás büntette, személyi szabadság megsértésének büntette tárgyában kifejtettek, míg a szintén I. r. vádlott terhére rótt társtettesként elkövetett magánlaksértés büntetével kapcsolatban a jogi indokolás ugyan kifejezetten nem tér ki (44. oldal) ám az elsőfokú ítélet tényszerűen ebben a körben is értékelte a bizonyítékokat, és rendelkező részében utóbbi

bűncselekmény is megjelenítésre került. Ugyancsak helyesek a I. r. vádlott önálló, illetve társtettesi, míg III. r. vádlott felbujtói minőségével kapcsolatos megállapítások is.

A minősítés felülbírálatához tartozóan indokolt volt állást foglalni abban, hogy a Btk. 2. §-ában írtakra figyelemmel az elkövetés vagy elbírálás idején hatályos anyagi jogi rendelkezések kedvezőbbek e a vádlottak számára. Az elsőfokú bíróság e hatályszabályokat tényszerűen vizsgálta, és alapvetően helyes álláspontot foglalt el abban, hogy összhatásaiban egyik terhelte nézve sem tekinthető enyhébbnek az új jogszabály, sőt ellenkezőleg, kifejezetten hátrányosabb következményeket tartalmaz. III. r. terheltnél ennek oka az elbírálás idejére hatályba lépett középértékes büntetéskiszabási szempontrendszerben keresendő, míg a fellebbviteli főügyészség által hivatkozott, Btk. 38. § (4) bekezdés a) pontján nyugvó feltételes szabadság kizárását előíró rendelkezés csak azért nem tekinthető relevánsnak, mivel végül az irányadó fegyház fokozat helyett enyhébben, börtönben került végrehajtásra a kiszabott szabadságvesztés büntetés a valóban többszörös visszaeső vádlottal szemben.

Ellenben I. r. vádlottra vonatkozóan a határozat indokolása az időbeli hatály tekintetében kiegészítésre szorul. Elöljáróban rögzítésre érdemes, miszerint a jelenleg hatályos büntető kódex e terhelte nézve is alapvetően hátrányosabb, ezért alkalmazása bizonyosan kizárt, következésképp - a fő előírás szerinti - elkövetéskor hatályos büntető törvény alapján kell az általa elkövetett cselekményeket elbírálni (Btk. 2. § (1) bekezdés). Az elsőfokú ítélet azonban nem tér ki arra, hogy melyiket tekintette az elkövetés idején hatályos büntető törvénynek, sőt a hatályszabályok körében előadottakból (44. oldal harmadik bekezdés) az következik, hogy I. r. vádlott esetében is a 2009. április 9. napján hatályban volt anyagi jogszabályt vélte alkalmazandónak. Hiszen annak rendelkezéseit mindkét fellebbezéssel érintett vádlottal együttesen vetette össze, illetőleg hivatkozott a középértékes szempontok jelentőségére is, míg további okokat már nem említett.

E vonatkozásban az ítéletábra a fellebbviteli főügyészség érvelését fogadta el, mely szerint I. r. vádlottnál alapvetően a 2012. január 18. napján hatályos szabályok lennének irányadók. Ennek indoka épp az elsőfokú bíróság által eszközölt és I. r. terhelttel párhuzamosan folyamatban lévő ügyeket összeegyeztítő döntésben keresendő (a 2013. december 18. napján hozott 19.B.734/2013/3. számú végzése szerint, ami az elsőfokú ítélet 4. oldal ötödik bekezdésében is említést nyert). Az idézett határozat alapvető jelentőséggel bír, hiszen az ügyek elbírálása a továbbiakban egységesen történt, I. r. terhelt büntetőjogi felelősségéről egyetlen határozat, nevezetesen a fellebbezéssel támadott elsőfokú ítélet rendelkezett. Utóbbi a bizonyítási eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy I. r. vádlott 2009. április 6. napján sértett sérelmére követett el bűncselekményeket, míg 2012. január 18. napján eltulajdonított rendszámablát használt fel, ezért a fő előírás szerinti törvény az ide vonatkozó bírói gyakorlat ismeretében valóban a 2012. január 18. napján hatályos 1978. évi IV. törvénnyel elfogadott Büntető Törvénykönyv. Valamennyi bűncselekményre nézve a legutóbb megvalósított bűncselekmény elkövetése idején hatályos törvény alkalmazásának van helye (BH. 2002. 467. pont). Az ekkor hatályos anyagi jogi szabályok miatt azonban I. r. vádlott erőszakos többszörös visszaesői minősége állapítható meg, mégpedig a következő láncolat alapján.

Előzetesen jelzést érdemel, miszerint e tekintetben az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása nem tartalmaz releváns részleteket, bár arra tényszerűen maga is utal, hogy a terhelt többszörös visszaesői minősége mellett egyben különös visszaeső is (47. oldal negyedik bekezdés).

A 2009. évi LXXX. törvény 42. § (5) bekezdésével 2009. augusztus 9. napjától hatályos 1978. évi IV. törvény 137. § 17. pontja szerint erőszakos többszörös visszaeső az a többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el. A törvény felsorolással

taxatívén határozza meg a személy elleni erőszakos bűncselekmények körét, azok között nevesítve az emberölést (166. §), a testi sértést (170. §), a személyi szabadság megsértését (175. §) és a hivatalos személy elleni erőszakot (229. § (1)-(6) és (8) bekezdés). Egyébként az elbíráláskor hatályos Btk. 459. § (1) bekezdés 27. pont c), d) és i) alpontjai is tartalmazzák ezen bűncselekményeket, személy elleni erőszakos bűncselekményként jelölve azokat. Az adott törvény mellett irányadónak tekintett 83/2010. számú Bk. vélemény szerint az erőszakos többszörös visszaesés a többszörös visszaesés speciális esete, gyakorlatilag egy „különös többszörös” visszaesői kategória az erőszakos személy elleni bűncselekmények körén belül. Meghatározása szükségképpen magába foglalja a többszörös visszaesőkénti elítélés minden elemét azzal a többlettel, hogy már a visszaesést megalapozó egy korábbi elítélés is személy elleni bűncselekmény miatt történt. A többszörös visszaeséshez vezető három éven belüli láncolatossá elítélések nyújtanak alapot az 1978. évi IV. törvény 137. § 17. pontja szerinti elkövetői minőség megállapításához.

Adott esetben I. r. vádlottra a rendelkezésre álló előéleti adatok figyelembe vételével - melyet az elsőfokú ítéletben rögzített tényállás a másodfokon tett kiegészítésekkel már hiánytalanul tartalmaz - az állapítható meg, hogy I. r. terheltet a Gyulai Városi Bíróság 1999. november 11. napján jogerőre emelkedett 14.B.892/1999/6. számú határozatával más bűncselekmény mellett hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt ítélte végrehajtandó szabadságvesztésre (első erőszakos bűncselekmény miatti elítélés). E büntetését további szabadságvesztésekkel együtt a Gyulai Városi Bíróság 13.B.17/2002/4. számú ítéletével össz büntetésbe foglalta, az össz büntetés tartamát 4 év 7 hónap 15 nap börtönben állapította meg, melyből az I. r. vádlott feltételes szabadság kedvezményével 2004. január 1. napjával szabadult.

I. r. vádlott azonban az ettől számított három éven belül - sőt a feltételes szabadság tartama alatt - 2005. május 15. napján újabb erőszakos bűncselekményt követett el. Hiszen a Gyulai Városi Bíróság 17.B.545/2005/34. és a Békés Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 2.Bf.179/2006/13. számú, 2006. június 21. napján jogerős ítéletével ezúttal társtettesként, aljas indokból elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette és társtettesként, aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés büntette miatt, mint visszaesőt ítélte börtönbüntetésre, kimondva, hogy nem bocsátható feltételes szabadságra (második erőszakos bűncselekmény miatti elítélés). I. r. terhelt ebből a büntetéséből - mely a Gyulai Városi Bíróság 17.Bk.305/2006/12. számú össz büntetési ítéletének egyik alapítéletét képezte - 2008. december 18. napján kitöltve szabadult.

Nyilvánvaló tehát, hogy a jelen ügyben elbírált újabb erőszakos bűncselekménye - emberölés büntetnének kísérlete és társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntette - elkövetéséig (2009. április 6. napjáig) a törvény szerint előírt három év megint nem telt el.

Következésképp amennyiben a terhére rótt és az egyesítő rendelkezés következtében egy eljárásban elbíralt bűncselekmények miatt a fő előírás szerinti elkövetéskor, tehát a 2012. január 18. napján hatályos törvényt vizsgáljuk, akkor I. r. vádlott bűnismétlői minősége az elsőfokon rögzítettek helyett erőszakos többszörös visszaesőként határozható meg.

A 2012. január 18. napján hatályos 1978. évi IV. törvény további rendelkezéseit áttekintve viszont az mondható ki, hogy az elsőfokú ítéletben is megjelenő, ugyancsak az egyesítésre visszavezethető feltételes szabadság megszüntetése és a feltételes szabadság lehetőségéből történő kizárás mellett ez a jogszabály más hátránnyal is járna I. r. vádlott számára. Nevezetesen az 1978. évi IV. törvény 97/A. §-ában foglaltak alkalmazásával, mely szerint az erőszakos többszörös visszaesővel szemben az erőszakos többszörös visszaesőkénti minősítést megalapozó súlyosabban büntetendő személy elleni erőszakos bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a

kétszeresére emelkedik. Ha a büntetési tétel így felemelt felső határa a 20 évet meghaladja, az elkövetővel szembeni életfogytig tartó szabadságvesztést kell kiszabni. Adott esetben a legsúlyosabb bűncselekmény az emberölés büntettének kísérlete, melynek 15 évben meghatározott felső tételét kell a kétszeresével emelni, ám a felemelt felső határ nyilvánvalóan meghaladja a 20 évet, tehát I. r. vádlottal szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kellene kiszabni. E büntetésből a terhelt ugyan az 1978. évi IV. törvény 47/A. § (2) bekezdése szerint feltételes szabadságra bocsátható, ám annak legkorábbi időpontját legalább 20 évben kellene meghatározni. Az elbíráláskor hatályos Btk. ide vonatkozó rendelkezései gyakorlatilag hasonló szabályozást tartalmaznak azzal a megjegyzéssel, hogy még hátrányosabbak is, ugyanis életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadság legkorábbi időpontja a jelenleg hatályos törvény szerint 25 év.

A fentiek összegzéseként kimondható, hogy az egyesítő rendelkezés csakis hátrányos helyzetet teremtett az I. r. vádlott számára, hiszen egyedül az újabb bűncselekményt, az egyedi azonosító jel meghamisításának büntettét követte el feltételes szabadság hatálya alatt, mely tény nemcsak ennek a kötelező megszüntetésével jár, hanem a jelen ügyben kiszabásra került határozott tartamú szabadságvesztésnél a feltételes szabadság lehetőségéből is kizárt. Valamint a 2012-ben hatályos 1978. évi IV. törvény szerint erőszakos többszörös visszaesőnek is minősül, az emelt büntetési tételkeret pedig a fent említettek szerint életfogytig tartó szabadságvesztést írta elő.

A másodfokon lefolytatott bizonyítás ismeretében tetten érhető fent idézett láncolatot felismerve perbeszédében a fellebbviteli főügyészség azt indítványozta, hogy I. r. vádlottra 2012. január 18. napján irányadó büntető törvényt az erőszakos többszörös visszaesői minőségre vonatkozó szabályok figyelmen kívül hagyásával alkalmazza a bíróság, lévén a terhére rótt erőszakos bűncselekmények idején e szabály tényszerűen még nem volt hatályos. Azonban eme érvelés ellen hat, hogy a Btk. 2. §-a csak az elkövetéskori és elbíráláskori törvény közötti választás lehetőségét irányozza elő (BH. 2015. 270.), és valamennyi bűncselekményre nézve vagy az elkövetéskor, vagy az elbíráláskor hatályos jogszabályt egységesen kell alkalmazni, ezeknek az összhatásában való értékelése szükséges, de a büntető anyagi jogi rendelkezések kombinatív alkalmazására nem kerülhet sor (BH. 2001. 254. pont).

Mindezekből az tűnik ki, hogy az elsőfokú bíróság egyesítő rendelkezése a törvényben rögzítettek közül kizárólag a személyi összefüggésre volt alapítható, ám semmilyen egyéb eljárási érdek folytán nem lehetett célszerű, avagy indokolt. Ellenkezőleg, az egymástól távoli elkövetési időpontok, és legfőképp az ezt felölelő időszakban tetten érhető, fokozatosan - különösen az erőszakos bűncselekményeket elkövető bűnismétlők esetében - szigorodó büntető jogpolitika ismeretében kifejezetten kerülni is kellett volna, ahogyan arra a védelem - utóbb - helytállóan hivatkozott.

Az egyesítéshez fűződő következmények nemcsak méltánytalan hátránnyal járnak, hanem az Alaptörvény XXVIII. Cikk 4. bekezdéséből, és a nulla poena sine lege elvéből következő alkotmányossági alapelvekbe ütköznek, mely helyzetet mindenképp orvosolni kellett. Ugyanakkor előre bocsátandó, hogy a másodfokú bíróság a Be. 348. § (1) bekezdésére alapítottan a fellebbezéssel megtámadott ítéletet annak egészében bírálja felül. Adott esetben I. r. vádlott bűnösségének megállapítására több időpontban elkövetett bűncselekmények miatt került sor, ám egy eljárás keretein belül, egységes büntetés kiszabásával. Ebből következik, hogy a másodfokú elkülönítés és ügyeinek külön-külön történő felülbírálata nem is lett volna lehetséges.

Az I. r. terhelt cselekményeit vizsgálva, az elkövetési időket figyelembe véve a 2009. április 6. napján hatályos 1978. évi IV. törvény az emberölés büntettének kísérletét 5 évtől 15 évig, a

társtettesként elkövetett önbíráskodás büntetett 1 évtől 5 évig, a társtettesként elkövetett személyi szabadság megsértésének büntetett 3 évig, a társtettesként erőszakkal, éjjel elkövetett magánlaksértés büntetett 5 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegeti. Az egyesítésre figyelemmel irányadó 2011. január 18. napján hatályos büntető törvény alkalmazása esetén e bűncselekményekhez kizárólag további 1 rendbeli, nevezetesen az egyedi azonosító jel meghamisításának büntette társul, melynek büntetési tétele 3 évig terjedő szabadságvesztés. Látható tehát, hogy a mindenképp alkalmazandó 1978. évi IV. törvény 97. § (1) bekezdése és 85. § (2)-(3) bekezdései szerinti halmazati büntetés kiszabás során a túlnyomórészt erőszakos és magas tárgyi súlyú, fokozottan társadalomra veszélyes bűncselekmények mellett a közbizalom elleni bűncselekménynek a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából a jelentősége gyakorlatilag elenyészik.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény az officialitás (és a legalitás) elvének maradéktalan alkalmazásának a követelménye alól célszerűségi okból taxatívan felsorolt esetekben kivételt enged. Feljogosítja a büntetőügyekben eljáró hatóságokat arra, hogy mellőzzék a bűncselekmény üldözését, a vádemelést, illetve az elbírálását annak ellenére, hogy büntetőeljárási akadály nem áll fenn. Ezek az ún. opportunitás esetei. Az opportunitás körébe tartoznak azok az esetek, amikor a törvény arra figyelemmel jogosítja fel a hatóságokat az eljárás megindításának a mellőzésére, a bizonyítás mellőzésére, a vádemelés részbeni mellőzésére, illetve a már megindított eljárás megszüntetésére, hogy az e rendelkezéssel érintett cselekmény/ek/nek az elkövetett (az eljárás tárgyát képező) jelentősebb súlyú bűncselekmény/ek/ mellett a vádlott felelősségre vonása szempontjából nincs jelentősége [lásd. 187. § (1) bek.; 220. § (1) bek.; 267. § (1) bek. g) pontja; 306. §; 332. § (2) bek.]. Az ilyen rendelkezések alkalmazásának értelemszerűen az az általános feltétele, hogy anyagi bűnhalmazatban álló cselekmények miatt induljon (folyjon) az eljárás. A jelentősebb súlyú bűncselekmény fogalmának a meghatározása körében a bűncselekmények absztrakt és konkrét tárgyi súlyát (társadalomra veszélyességét) egyaránt értékelnie kell a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak. A bűncselekmények absztrakt tárgyi súlyának értékelése a jogalkotó feladata és az egyes bűncselekményekhez kapcsolt büntetések nemében és mértékében ragadható meg. Az egyes bűncselekmények absztrakt tárgyi súlya azonban még nem igazítja el a jogalkalmazót abban a kérdésben, hogy mit tekintsen jelentősebb súlyú bűncselekménynek, sem pedig abban, hogy milyen az az enyhébb tárgyi súlyú bűncselekmény, amelynek a vádlott felelősségre vonása szempontjából nincs jelentősége. Ezért a vizsgált rendelkezések alkalmazásának feltételei mindig csak a konkrét esetek konkrét körülményeihez igazodóan határozhatóak meg. Ha az eljárás gyorsításával, a költségek csökkentésével, a tanúk kíméletével, stb. meghatározható előnyök nem érhetőek el, mert pl. a bíróság a teljes körű bizonyítást lefolytatta és a vádlott büntetőjogi felelősségét megalapozó tényállást megállapította, akkor nincs olyan társadalmilag kompenzálható előny (és ezzel együtt elkerülhető hátrány), amely a legalitás elvének áttörését indokolhatná. Ilyen esetekben az opportunitás eseteinek alkalmazása a törvény alapvető rendelkezéseinek a sérelmével járna. (Bhar.II.1.064/2007/8.szám)

A jelen ügyben az ítéltábla azonban úgy találta, hogy az egyedi azonosító jel meghamisításának büntette kapcsán az elsőfokú határozat II. számú tényállási pontja a Be. 351. § (2) bekezdés a) pontjában írt felderítetlenségben is szenved. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül, hogy a bűncselekmény bizonyítása terén az elsőfokú bíróság mindössze egyetlen tanút idézett a tárgyalásra, név szerint, aki azonban a I. r. terhelthez fűződő hozzátartozói viszonyából fakadó mentességi jogával élve - arra jogosultan - megtagadta a vallomástételt (38. számú tárgyalási jegyzőkönyv). Következésképp vallomása nem is volt figyelembe vehető a tényállás megállapításához, ahogyan arra az elsőfokú ítélet maga is kitért (43. oldal negyedik bekezdés). A törvényszék azonban e tény ismeretében sem folytatott további személyi bizonyítást, hanem csak az okirati bizonyítékokat értékelte az I. r. vádlott vallomása mellett, ezzel viszont figyelmen kívül hagyta a Be. 118. § (2)

bekezdésében foglalt előírást - mely szerint a terhelt beismerése esetén is meg kell szerezni az egyéb bizonyítékokat -, továbbá annak tényét, hogy a nyomozás során kívül több olyan tanú került kihallgatásra a kérdéses rendszámtábla eltulajdonításával és használatával kapcsolatban, akik releváns információval rendelkeztek. Mindez azonban felderítetlenségből adódóan a bizonyítás olyan mérvű továbbfejlesztésének igényét veti fel, mely nélkül a II. számú tényálláshoz megalapozatlanság társul, melynek kiküszöbölése alapvetően a ténymegállapító elsőfokú bíróság jogköréhez tartozna.

Az említettek ismeretében az ítélet tábla a Be. 377. §-a alapján eljárva a Be. 332. § (2) bekezdése szerint az egyedi azonosító jel meghamisításának büntetettére vonatkozó részében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezte, és az e bűncselekmény miatti büntetőeljárást megszüntette. Arra a meggyőződésre jutott ugyanis, hogy egyrészt utóbbi bűncselekménynek a I. r. vádlott terhére rótt jóval súlyosabb megítélésük mellett nincs érdemi jelentősége a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából. Másfelől a II. számú tényállásban írt bűncselekmény objektív bizonyításával, a tényállás teljes körű felderítésének igényével szükségszerűen együtt járó tanúkihallgatásokkal, bűnügyi költség emelkedésével és az eljárás további elhúzódásával szemben az eljárás megszüntetése valóban olyan társadalmilag kompenzálható előnyt képez, mellyel a felsorolt hátrányok elkerülhetők. Közelebbről az egyedi azonosító jel meghamisításának büntette miatti büntetőjogi felelősségre vonás, mint a legalitás elvének érvényesítése helyett adott esetben az opportunitás elvének alkalmazása - az eljárás részbeni megszüntetése - jelent kézzel foghatóbb előnyt a társadalom számára.

Fentiekből az is következett, hogy a 2009. április 6. napján hatályos elkövetéskori büntető törvény alkalmazásának már I. r. vádlott esetében sem mutatkozott akadálya, s a terhére rótt bűncselekmények jogi minősítése is törvényesnek bizonyult.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során felhívandó alanyi és tárgyi körülményeket mindkét fellebbezéssel érintett terhelnél helyesen vette számba, és III. r. vádlott tekintetében azoknak kellő nyomatékot tulajdonítva, az általa elkövetett bűncselekmény valós tárgyi súlyával arányos, személyi körülményeihez igazodó, törvényi rendelkezéseknek megfelelő szabadságvesztést, valamint azzal arányos mellékbüntetést szabott ki. I. r. vádlottat érintően azonban a törvényszék a büntetés meghatározásakor nem értékelte megfelelő súllyal az elsőfokú ítéletben részletezett súlyosító körülményeket, ezért az általa kiszabott büntetés nem mutat összhangot az elbírált bűncselekményekkel és a terhelt személyében rejlő fokozott társadalomra veszélyességgel. Az élet elleni bűncselekmény befejezett kísérletét és ezen felül is többszörös büntettek halmazátát megvalósító, előzőleg mintegy tizenkét alkalommal büntetett, tényszerűen többszörös és egyben különös visszaeső, bűnöző életmódra berendezkedett I. r. vádlottal szemben elsőfokon kiszabott 11 év fegyház - még a fentebb idézett részbeni eljárást megszüntető rendelkezés mellett is - eltúlzottan enyhe, lényeges súlyosítása indokolt. A másodfokú bíróság ezért az ügyészi fellebbezést találva alaposnak I. r. vádlott szabadságvesztés büntetését 13 évre emelte, egyben megállapítva, hogy az elsőfokon kiszabott mellékbüntetés maximális tartama ezzel arányos. A kifejtettekből következik, hogy az enyhítésre irányuló védelmi fellebbezések nem vezethettek eredményre.

A fellebbezésekkel érintett mindkét terhelt többszörös visszaesői minősége immáron valóban helytálló, és az ítélet tábla ugyancsak törvényesnek tekintette a szabadságvesztések végrehajtási fokozatának meghatározásával kapcsolatos első bírói rendelkezést is. I. r. vádlottnál utóbbi körben a fő előírás szerinti fegyház meghatározására került sor, míg III. r. vádlott esetében a másodfokú kiegészítéssel már a tényállás személyi részében is megjelenő megromlott egészségügyi állapotával valóban magyarázható az eggyel enyhébb börtön végrehajtási fokozat. A perbeszédben tett védelmi

érvelés helytállónak bizonyult abban a tekintetben, hogy a közvetlenségelvéből fakadóan a terheltnek a tárgyaláson érezhető mozgáskorlátozottsága valóban kialakíthatott olyan meggyőződést az elsőfokú bíróságban - még ha a fellebbezéssel támadott ítéletben ez tényszerűen nem is jelent meg -, hogy III. r. vádlottal szemben a legsúlyosabb fegyház végrehajtási fokozatban túl szigorúnak bizonyulna a büntetés kiállása, következésképp az ítéletábra az ügyész által jelzett korrekcióra nem látott alapot.

Ellenben mellőzni volt szükséges a I. r. vádlott tekintetében hozott, feltételes szabadság megszüntetésével és a feltételes szabadság kizárásával kapcsolatos rendelkezéseket, melynek indokát a másodfokon jelen határozattal hozott részbeni eljárást megszüntető rendelkezés képezte. A büntetés végrehajtásának befejezése előtti bűnelkövetés ugyanis kizárólag az egyedi azonosító jel meghamisításának büntetésével összefüggésben merülhetett fel, így a már többször hivatkozott 2009. április 6. napján, mint az elkövetés idején hatályos 1978. évi IV. törvény 47. § (4) bekezdés a) pontjában és 48. § (4) bekezdésében írtak alkalmazására nem mutatkozott törvényes lehetőség. Ezzel együtt I. r. terhelt az 1978. évi IV. törvény 47. § (2) bekezdésének I. fordulata szerint fegyházban végrehajtandó büntetésének legalább négyötöd része kitöltését követően feltételes szabadságra bocsátható.

Az elsőfokú ítélet járulékos rendelkezései, az előzetes fogvatartásban töltött beszámítását, a bűnjeleket és a bűnügyi költség viselését illetően mindenben megfelelnek az irányadó és felhívott jogszabályoknak.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezéssel érintett vádlottaknál a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg helytálló rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése alkalmazásával helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig I. r. vádlott által előzetes fogvatartásban töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámítása az 1978. évi IV. törvény 99. § (1)-(2) bekezdésein alapszik.

Az ítéletábra a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg, melynek viselésére a Be. 338. § (1)-(3) bekezdéseire utalással I. r. és III. r. vádlottak külön-külön kötelesek.

A másodfokú bíróság ítélete ellen a Be. 367/A. § és a Be. 386. § (1) bekezdés c) pontja biztosít fellebbezési lehetőséget az ügyész, I. r. vádlott valamint a védelmében eljáró védő részére az e terheltet érintően hozott, büntetőeljárást részben megszüntető rendelkezésből adódóan.

Debrecen, 2016. február 10.

Dr. Elek Balázs sk.	. Bakó József sk.	. Gömöri Olivér sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró

ZÁRADÉK: A Debreceni Törvényszék 19.B.734/2013/117. számú ítélete a fellebbezéssel érintett III. r. vádlott vonatkozásában a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Debrecen, 2016. február 10.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő